

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

เพ็ญญา ทองแสน¹สมบัติ ท้ายเรือคำ²บงอร กุมพล³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1,010 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบ แบ่งชั้นสามขั้นตอน (Three-Stage Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต 2) แบบวัดการควบคุมตนเอง 3) แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง 4) แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 5) แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางการเรียน 6) แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .533-.849, .541-.784, .292-.726, .439-.747, .610-.854 และ .245-.752 ตามลำดับ และค่าความเที่ยง เท่ากับ .939, .914, .693, .865, .932 และ .899 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ด้วยสถิติการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) แบบมีตัวแปรแฝง (Latent Variable)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติ $\chi^2 = 146.14$, $df = 123$, $\chi^2 / df = 1.188$, $p = .076$, $CFI = .999$, $GFI = .984$, $AGFI = .978$, $RMSEA = .014$ และ $RMR = .0228$ 2) ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคต คือ แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคต คือ การควบคุมตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง และสภาพแวดล้อมทางการเรียน ซึ่งตัวแปรในโมเดลทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต ได้ร้อยละ 83

คำสำคัญ : ปัจจัยเชิงสาเหตุ, ลักษณะมุ่งอนาคต, การวิเคราะห์เส้นทาง, โมเดลสมการโครงสร้าง

Abstract

The purpose of this study were to develop and examine the validity of the factor model of variable influencing on future orientation of Matthayomsuksa 5 (grade 11) students. The sample consisted of 1,010 Matthayomsuksa 5 students, selected by Three-Stage Stratified Random Sampling.

¹ นิสิตระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The instruments used for the study were the measurements of future orientation, self-control, self-esteem, achievement motivation, education environment and family relationship rearing which had discriminating powers ranging from .533-.849, .541-.784, .292-.726, .439-.747, .610-.854 and .245-.752 respectively. The total reliabilities were .939, .914, .693, .865, .932 and .899 respectively. Data were analyzed by latent variable of path analysis of structural equation modeling (SEM).

The results of the study were as follows: 1) The factor model of variable influencing on future orientation of Matthayomsuksa 5 students in the secondary educational service areas office 21 was consisted with empirical data regarding $\chi^2=146.14$, $df=123$, $\chi^2/df = 1.188$, $p = .076$, $CFI = .999$, $GFI = .984$, $AGFI = .978$, $RMSEA = .014$ and $RMR = .0228$ 2) The variable directly affecting future orientation was achievement motivation. The variables both directly and indirectly affecting future orientation were self-control, self-esteem and education environment. All variables could explain the variance of future orientation at 83 percent.

Keywords : The Causal Factors, Risk Perception, Path Analysis, Structural Equation Modeling.

บทนำ

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกย่อมกระทบต่อสังคมไทยและกระทบต่อการจัดการศึกษา เพราะการจัดการศึกษาเป็นการเตรียมความพร้อมทั้งด้านความรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการดำเนินชีวิตภายใต้สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้าน อย่างรวดเร็วและต่อเนื่องได้ (นารินทร์ รักษ์จิตกรกุล. 2554 : 1) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศนั้นต้องเริ่มจากพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นอันดับแรก โดยจะต้องส่งเสริมให้พวกเขาได้ประสบความสำเร็จในชีวิต (เยาวชน พุทกะคุปต์. 2540 : 1) แม้ทุกภาคส่วนและทุกระดับของสังคมจะให้ความสำคัญกับการขยายโอกาสและการส่งเสริมด้านการศึกษากแก่เด็กและเยาวชน แต่ยังมีนักเรียนอีกจำนวนไม่น้อยที่ออกจากระบบการศึกษากลางคัน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดว่า หมายถึง นักเรียนที่ออกจากระบบโรงเรียนระหว่างปีโดยไม่สามารถกลับเข้ามาเรียนได้ โดยสาเหตุหลักๆ ที่เลิกเรียน อาทิ ฐานะยากจน ติดยาเสพติด การตั้งครมไม่พึงประสงค์ และแม้ว่ารัฐบาลจะได้พยายามให้ความช่วยเหลือปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นในการศึกษา เช่น ชุดนักเรียน แบบเรียน ค่าอาหารกลางวัน แต่ปัญหาการออกกลางคันเหล่านี้ก็ยังคงมีอยู่ ดังข้อมูลสถิติออกกลางคันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2554 มีการออกกลางคันมากถึง 10,886 คน คิดเป็นร้อยละ 1.03 ของนักเรียนต้นปี โดยมีการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ถึง 3,863 คน คิดเป็นร้อยละ 1.10 ของนักเรียนต้นปี (ข้อมูลทางการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2554) ทั้งนี้ การฝึกให้วัยรุ่นหรือเยาวชนสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับอนาคตและมองทางเลือกในหลายๆ

ทางแล้วพิจารณาเลือกทางที่เห็นว่าดีที่สุดจะช่วยให้เยาวชนสามารถปรับตัวและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญ กับอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุวิมล ลาวรรณา. 2543 : 2)

ลักษณะมุ่งอนาคต เป็นความสามารถในการคาดการณ์ไกลและเล็งเห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่าหรือมากกว่าผลที่จะได้รับในปัจจุบันจึงดำเนินการวางแผนเพื่อปฏิบัติ ต่อจากนั้นจะควบคุมตนเองให้ปฏิบัติเป็นขั้นตอนตามแผนที่วางไว้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต ซึ่งการดำเนินการปฏิบัติตามแผนนี้เป็นระยะเวลาสั้นกว่าจะบรรลุผลหรือจะต้องทำเป็นจำนวนหลายครั้ง ซึ่งเป็นการควบคุมตนเองให้ละเว้นการกระทำบางอย่างในระยะเวลาหนึ่งจนกระทั่งได้ผลตามต้องการที่ยิ่งใหญ่กว่า คุ่มค่ามากกว่า (Mischel. 1974 : 247) การคิดเชิงอนาคตหรือลักษณะมุ่งอนาคตจะช่วยให้เราสามารถปรับตัวได้เท่าทันสถานการณ์ หรือปรับตัวนำหน้าสิ่งที่จะเกิดขึ้นตลอดเวลา ทำให้เราสามารถเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่อนาคตได้อย่างเหมาะสม โดยหลีกเลี่ยงอันตรายที่เกิดขึ้นได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2546 : 55) เนอร์มิ (Nurmi. 1991 : 5) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นแนวคิดพื้นฐานที่พัฒนามาจากจิตวิทยาการรู้การคิด และทฤษฎีปฏิบัติ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) ชั้นแรงจูงใจ (Future-Oriented Motivation) บุคคลจะตั้งเป้าหมายขึ้นต้นโดยเปรียบเทียบจากแรงจูงใจค่านิยมและความคาดหวังในอนาคตของตนเองเป็นพื้นฐานสำหรับเป้าหมายในอนาคต 2) ชั้นวางแผน (Future-Oriented Planing) บุคคลจะกระทำเพื่อให้เป้าหมายเป็นจริง โดยการวางแผนการทำงานและวิธีการแก้ปัญหาจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อความสำเร็จในอนาคตของตน 3) ชั้นประเมินผล (Evaluation of Future) บุคคลจะประเมินผลถึงความเป็นไปได้ของความสัมฤทธิ์ผลของเป้าหมายและความสมบูรณ์ของแผนงาน ที่บุคคลวางไว้และตัดสินใจเลือกแนวทาง เพื่อความสำเร็จในอนาคตของตน

ปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคต ปัจจัยแรก คือ การควบคุมตนเอง เป็นจิตลักษณะที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเกือบทุกด้าน ถ้านักเรียนมีการควบคุมตนเองสูงจะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการเรียน บุคคลที่สามารถควบคุมตนเองจะมีลักษณะไม่หวั่นไหวต่อคำวิจารณ์ของผู้อื่น สามารถจินตนาการได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง และมีความกระตือรือร้นที่จะนำจินตนาการไปสู่การปฏิบัติในขอบเขตที่สามารถควบคุมได้ (ทองทิพภา วิริยะพันธ์. 2546 : 105-106) การเห็นคุณค่าในตัวเอง เป็นการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ให้การยอมรับนับถือตนเอง บุคคลที่เห็นคุณค่าในตัวเองจะสามารถทำงานได้อย่างบรรลุเป้าหมาย มีความมั่นใจและสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ ลุล่วง โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะเป็นผู้มีความมานะบากบั่น พยายามที่จะเอาชนะความล้มเหลวต่าง ๆ พยายามที่จะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายปลายทาง เป็นผู้ทำงานมีแผน และเป็นผู้ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง (พรรณี ชูทัย เจนจิต. 2545 : 292) สภาพแวดล้อมทางการเรียนมีอิทธิพลต่อนักเรียน สัมพันธภาพทางบวกของครูและนักเรียนช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน มีผลในการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันมากขึ้น (ศิริบุรณ์ สายโกสุม. 2548 : 256) และอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ คือ ความสัมพันธ์ในครอบครัว เพราะครอบครัวเป็นรากฐานที่สำคัญในชีวิตของบุคคล ครอบครัวที่มีบรรยากาศของความรัก ความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความมั่นคงในอารมณ์ ย่อมจะช่วยพัฒนาเด็กในทางที่ดี คือรู้จักการปรับตัว มีความภาคภูมิใจในครอบครัว ภูมิใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองและมองโลกในแง่ดี ความสัมพันธ์ในครอบครัวจึงส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคต (ประโยชน์ สายัณห์วัฒน์. 2537: 82-83) การที่จะสร้างบุคคลให้มีคุณสมบัติพร้อมที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม สิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังให้กับเยาวชน คือ ลักษณะมุ่งอนาคต และตามทฤษฎีพัฒนาการความคิดของเพียเจท์ วัยรุ่นอายุ 15 ปีขึ้นไปอยู่ในขั้นพัฒนาการทางความคิดขั้นสุดท้ายเทียบเท่าผู้ใหญ่แล้ว คือ อยู่ในขั้นใช้ความคิดเชิงนามธรรมสามารถเข้าใจสิ่งต่างๆ ที่เป็นสัญลักษณ์และนามธรรมได้ รวมทั้งสามารถคิดรวบยอด คิดเชิงวิเคราะห์ และ

ตัดสินใจได้ เพียงแต่ขาดประสบการณ์ วัยรุ่นจะค้นหาความเป็นตัวเองและมีความคิดถึงอนาคต การศึกษาและอาชีพในอนาคต (สาวิตรี เต็งถนุทธิ์ศิริ. 2547 : 15) การศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

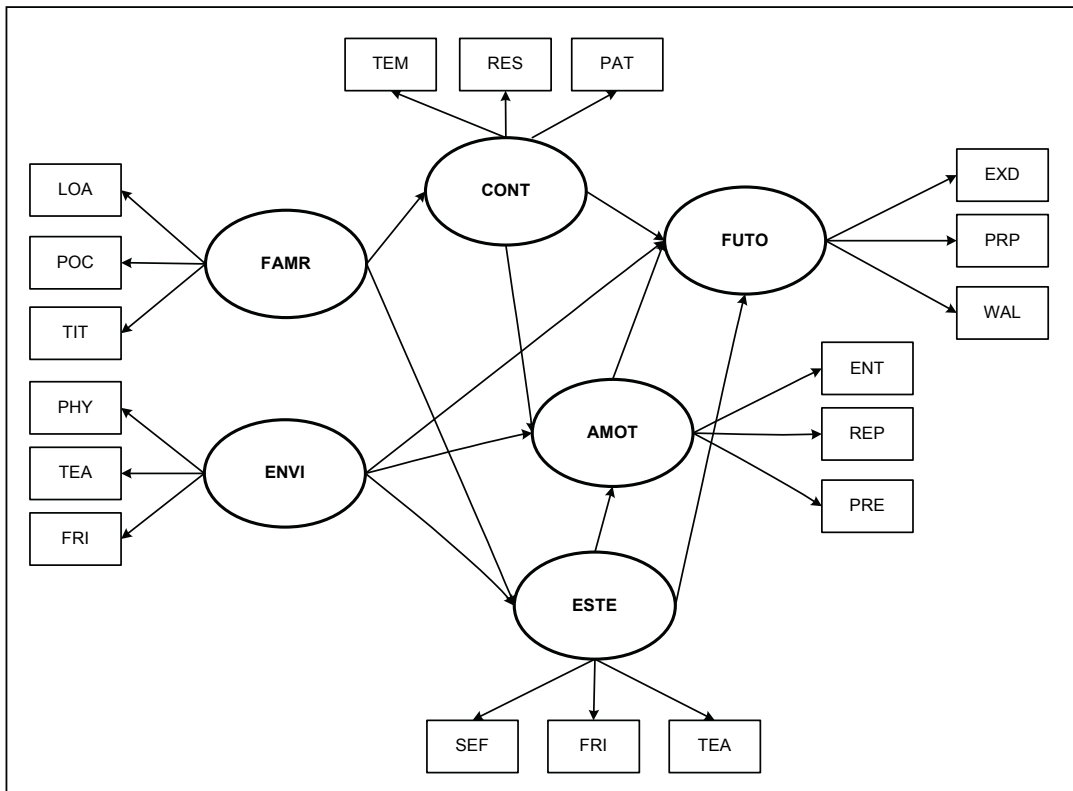
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ซึ่งได้แก่ การควบคุมตนเอง การเห็นคุณค่าในตัวเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สภาพแวดล้อมทางการเรียน และความสัมพันธ์ในครอบครัว เพื่อจะให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้นำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตไปช่วยในการส่งเสริมให้นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตมากขึ้น และเป็นประชากรที่มีคุณภาพซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

สมมุติฐานในการวิจัย

โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ภาพประกอบ 1 โมเดลตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามสมมุติฐาน

หมายเหตุ

FAMR (K_1) แทน ตัวแปรแฝงความสัมพันธ์ในครอบครัว	ESTE (E_2) แทน ตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าในตนเอง
LOA (X_1) แทน ตัวแปรสังเกตได้ความรักใคร่ชื่นชม	SEF (Y_4) แทน ตัวแปรสังเกตได้การยอมรับนับถือตนเอง
POC (X_2) แทน ตัวแปรสังเกตได้การสื่อสารในเชิงบวก	FRI (Y_5) แทนตัวแปรสังเกตได้การได้รับการยอมรับจากเพื่อน
TIT (X_3) แทน ตัวแปรสังเกตได้การใช้เวลาร่วมกัน	SCH (Y_6) แทนตัวแปรสังเกตได้การได้รับการยอมรับจากครู
ENVI (K_2) แทน ตัวแปรแฝงสภาพแวดล้อมทางการเรียน	AMOT (E_3) แทน ตัวแปรแฝงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
PHY (X_4) แทน ตัวแปรสังเกตได้ลักษณะทางกายภาพ	ENT (Y_7) แทน ตัวแปรสังเกตได้ความกระตือรือร้น
TEA (X_5) แทน ตัวแปรสังเกตได้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน	REP (Y_8) แทน ตัวแปรสังเกตได้ความรับผิดชอบต่อตนเอง
FRI (X_6) แทน ตัวแปรสังเกตได้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	PRE (Y_9)แทน ตัวแปรสังเกตได้การพยากรณ์ล่วงหน้า
(Y_{10}) แทน ตัวแปรสังเกตได้การคาดการณ์ไกลและการตัดสินใจเลือกกระทำ	FUTO (E_4) แทน ตัวแปรแฝงลักษณะมุ่งอนาคต
TEM (Y_1) แทน ตัวแปรสังเกตได้การควบคุมอารมณ์	CONT(E_1) แทน ตัวแปรแฝงการควบคุมตนเอง
RES (Y_2) แทน ตัวแปรสังเกตได้การยับยั้งตนเอง	PSP (Y_{11}) แทน ตัวแปรสังเกตได้การแก้ปัญหาและการวางแผน
PAT (Y_3) แทน ตัวแปรสังเกตได้ความอดทน	WAL (Y_{12}) แทน ตัวแปรสังเกตได้การรู้จักระอภัยและมีความเพียรพยายาม

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 2 จังหวัด ได้แก่หนองคาย บึงกาฬ จำนวน 5,506 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 1,010 คน จาก 22 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นสามขั้นตอน (Three-Stage Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 6 ตัว โดยแบ่งเป็น

3.1 ตัวแปรแฝงภายในที่เป็นตัวแปรตาม คือ ลักษณะมุ่งอนาคต

3.2 ตัวแปรแฝงภายในที่เป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ การควบคุมตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง และ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3.3 ตัวแปรแฝงภายนอกที่เป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางการเรียนและความสัมพันธ์ในครอบครัว

4. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบวัดและแบบสอบถาม มีจำนวน 6 ฉบับ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) และหาความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับโดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ค่าที่วิเคราะห์ได้ นำเสนอตั้งต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 23 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ .533 - .849 และค่าความเที่ยง เท่ากับ .939

ฉบับที่ 2 แบบวัดการควบคุมตนเอง จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .541 - .784 และค่าความเที่ยง เท่ากับ .914

ฉบับที่ 3 แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .292 - .726 และค่าความเที่ยง เท่ากับ .693

ฉบับที่ 4 แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .439 - .747 และค่าความเที่ยง เท่ากับ .865

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางการเรียน จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .610 - .854 และค่าความเที่ยง เท่ากับ .932

ฉบับที่ 6 แบบสอบถามความสัมพันธ์ในครอบครัว จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .245 - .752 และค่าความเที่ยง เท่ากับ .899

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน(Confirmatory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดตัวแปรแฝง

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง(Structural Equatuion Modeling : SEM) ด้วยสถิติวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) แบบมีตัวแปรแฝง (Latent Variable)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่าโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยสามารถพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 146.14 ที่ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 123 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p=.076$) อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.188 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (< 2) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาดัชนีวัดความกลมกลืนพบว่า GFI มีค่าเท่ากับ .984 AGFI มีค่าเท่ากับ .978 และ CFI มีค่าเท่ากับ .999 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($> .90$) และ RMSEA มีค่าเท่ากับ .014 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($< .08$) แสดงว่าโมเดลตามสมมุติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีสัมประสิทธิ์พยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .830

2. เมื่อพิจารณาตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต (FUTO) เป็นตัวแปรตามพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (AMOT) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .338 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การควบคุมตนเอง (CONT) มีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .305 มีขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .143 การเห็นคุณค่าในตนเอง (ESTE) มีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .444 มีขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .146 และสภาพแวดล้อมทางการเรียน (ENVI) มีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ -.113 มีขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .223 และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อม คือ ความสัมพันธ์ในครอบครัว (FAMR) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .718 ตัวแปรทั้งหมดร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต (FUTO) ได้ร้อยละ 83.00

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

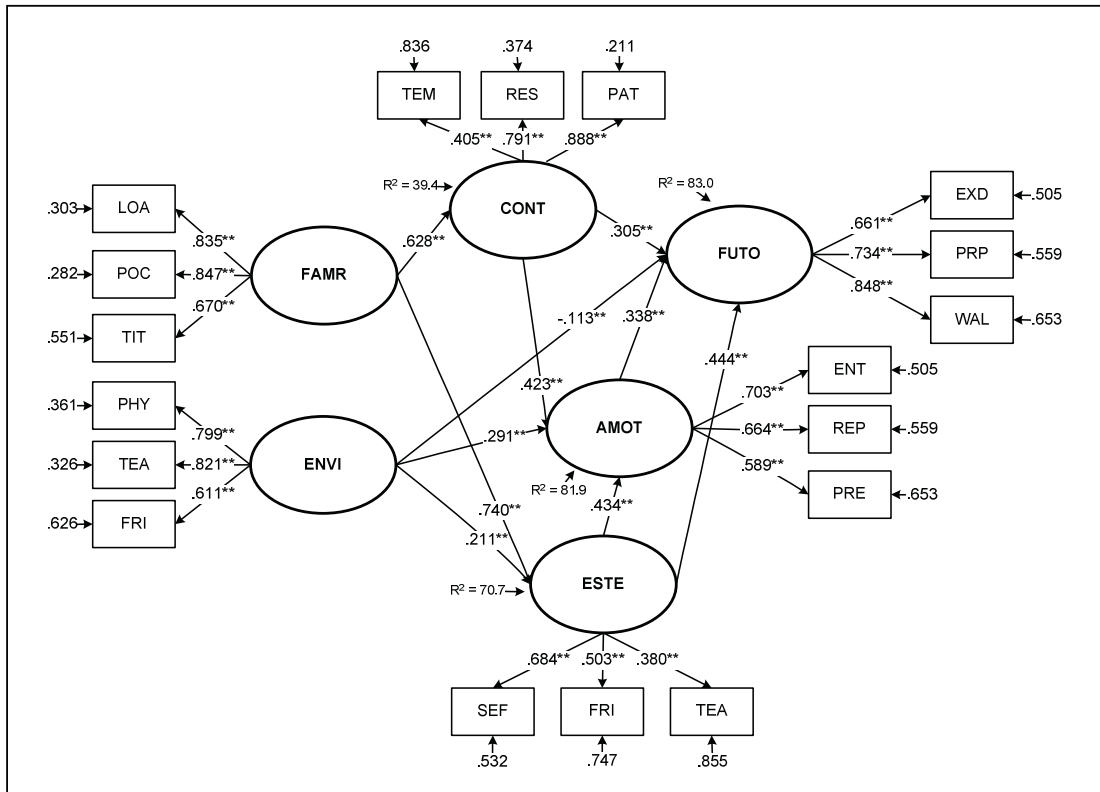
ตัวแปรตาม	CONT (E1)			ESTE (E2)			AMOT (E3)			FUTO (E4)		
ตัวแปรอิสระ	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
FAMR (K1)	.628**	-	.628**	.740**	-	.740**	.587**	.587**	-	.718**	.718**	-
ENVI (K2)	-	-	-	.211**	-	.211**	.383**	.092**	.291**	.110**	.223**	-.113**
CONT (E1)	-	-	-	-	-	-	.423**	-	.423**	.448**	.143**	.305**
ESTE (E2)	-	-	-	-	-	-	.434**	-	.434**	.590**	.146**	.444**
AMOT (E3)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.338**	-	.338**

ค่าสถิติ $\chi^2 = 146.14$, $df = 123$, $\chi^2/df = 1.188$, $P = .076$, $RMSEA = .014$, $CFI = .999$, $GFI .984$, $AGFI = .978$

สมการโครงสร้าง	CONT	ESTE	AMOT	FUTO
R^2	.394	.707	.819	.830

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาพประกอบ 2 โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคต (FUTO) มี 5 ตัวแปร ได้แก่ การควบคุมตนเอง (CONT) การเห็นคุณค่าในตนเอง (ESTE) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (AMOT) ความสัมพันธ์ในครอบครัว (FAMR) และสภาพแวดล้อมทางการเรียน (ENVI) ซึ่งโมเดลที่พัฒนาขึ้นสามารถอธิบายความแปรปรวนของลักษณะมุ่งอนาคต ได้ร้อยละ 83 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยส่งผลทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ถ้านักเรียนคนใดมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีแนวโน้มว่าจะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงด้วย เพราะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ แรงจูงใจที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้ได้รับความสำเร็จ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีความมานะพยายาม อุตุน ทำงานมีแผน ตั้งระดับความหวังไว้สูง และพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลน (วิสิทธิ์ โจรนไพรวงค์. 2545 : 207-256 ; อ้างอิงมาจาก McClelland. 1969 : 207-256) ทั้งนี้เนื่องจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แข่งขันกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม พยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เกิดความรู้สึกสบายใจเมื่อประสบผลสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อทำไม่สำเร็จ ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีความกล้าเสี่ยงพอสมควร มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต้องการทราบแน่ชัดในการตัดสินใจ คาดการณ์ล่วงหน้า และมีทักษะในการจัดระบบงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำพวรรณ โปรงจิต (2545 : 41-51) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตโดยภาพรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านการคาดการณ์ และด้านการรู้จักรอคอย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกรภัทร วรเชษฐ์ (2548 : 66-86) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่สร้างขึ้นนั้นสามารถอธิบายความแปรปรวนของลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนได้ร้อยละ 56

2. การควบคุมตนเอง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยส่งผลทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ถ้านักเรียนสามารถควบคุมตนเองได้ นักเรียนสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เคนดอลล์ และวิลคอกซ์ (ประภาพร คนชื่อ. 2553 : 39 อ้างอิงจาก Kendall; & Wilcox. 1979 : 120-129) พบว่าเด็กที่มีการควบคุมตนเองเป็นเด็กที่มีความสุขุมรอบคอบ สามารถแก้ปัญหา และสามารถวางแผนการกระทำด้วยความสุขุม นอกจากนี้เด็กที่มีการควบคุมตนเองสามารถแสดงพฤติกรรมที่เลือกสรรแล้ว หรือยับยั้งพฤติกรรมที่ขัดต่อการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย บุคคลที่มีการควบคุมตนเองสูง จะเป็นผู้ที่มีลักษณะด้านอื่นสูงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกรภัทร วรเชษฐ์ (2548 : 66-86) ที่พบว่า การควบคุมตนเอง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดบุรีรัมย์

3. การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยส่งผลทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูง จะมีความพยายาม

กระตือรือร้น และมีความมั่นใจในการกระทำกิจกรรมต่างๆ รู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง และเชื่อมั่นในการทำงานว่าจะทำงานนั้นให้บรรลุผลสำเร็จได้

4. สภาพแวดล้อมทางการเรียน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ $-.062$ มีขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ $.123$ มีขนาดอิทธิพลโดยรวม เท่ากับ $.061$ แสดงว่า สภาพการณ์ทางการเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีผลต่อนักเรียน ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ของผู้เรียน สภาพแวดล้อมทางการเรียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนในทุกด้าน โดยเฉพาะเจตคติ บุคลิกภาพและคุณธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วราภรณ์ ทองสว่างแจ้ง (2549 : 65 – 82) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยรัตน์ รุ่งธนศักดิ์ (2552 : 62 – 75) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อลักษณะ มุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เนื่องจากการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมทางการเรียนเป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

5. ความสัมพันธ์ในครอบครัว เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยส่งผ่านการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งความสัมพันธ์ทางบวกของครอบครัวจะมีบรรยากาศที่แสดงถึงทัศนคติ และการกระทำที่เต็มไปด้วยความรักและการยอมรับ ซึ่งเด็กจะมีความรู้สึกมีคุณค่า มีความมั่นใจและสามารถพัฒนาตนตามขั้นพัฒนาการได้สำเร็จ (กมลวรรณ ดีเลิศ. 2551 : 109) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด บุตรสนม (2541 : 60-70) ที่พบว่า ความมุ่งหวังของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะ มุ่งอนาคตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสเขตการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยรัตน์ รุ่งธนศักดิ์ (2552 : 62 – 75) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัว เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยส่งผ่านสภาพแวดล้อมทางการเรียน แสดงว่า ถ้าความสัมพันธ์ในครอบครัวสูง มีแนวโน้มว่าจะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตมากที่สุด คือ การเห็นคุณค่าในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังนั้น ครู ผู้ปกครอง สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียนควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากขึ้น โดยในส่วนของ การเห็นคุณค่าในตนเอง ควรเน้นในด้านการได้รับการยอมรับจากครู ส่วนการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้น ควรเน้นในด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และด้านความกระตือรือร้น หากสามารถพัฒนาทักษะ ในด้านเหล่านี้ได้ จะส่งผลให้ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสูงขึ้นได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยในครั้งนี้ตัวแปรที่ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตซึ่งตัวแปรทั้งหมดได้รวมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 83 ที่เหลือเป็นอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดังนั้น การพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุลักษณะมุ่งอนาคตต่อไปจึงควรพิจารณานำตัวแปรอื่นที่มีอิทธิพลมาศึกษาเพิ่มเติมตามที่คุณวิจัยได้ทำการศึกษาไว้

2.2 จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคต พบว่ามีการศึกษาตัวแปรในระดับที่แตกต่างกัน และระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาตัวแปรโดยการวิเคราะห์โมเดลสมการพหุระดับ (Multilevel Structural Equation Model)

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ดีเลิศ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมในการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2551.
- กรภัทร วรเชษฐ์. การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดบุรีรัมย์. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2548.
- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, 2551.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงอนาคต. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย, 2546.
- จำรูญ เทียมธรรม. การศึกษาระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2542.
- ทองทิพภา วิริยะพันธ์. มนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อินฟอร์มีเดียบุ๊ก, 2546.
- นารินทร์ รักวิจิตรกุล. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา พื้นฐานกระบวนการค้นคว้าทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม : อภิชชาติการพิมพ์, 2554.
- ประภาพร คนชื้อ. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความสามารถในการควบคุมตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2. กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2552.
- พรธณี ชูชัยเจนจิต. จิตวิทยาเพื่อการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : เสริมสินทรัพย์เชสซิสเต็ม, 2545.
- เยาวภา พุกกะคุปต์. แรงปรารถนาสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : แมคกรอฮิล, 2540.
- วารภรณ์ ทองสว่างแจ้ง. การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะมุ่งอนาคตและความมั่งคั่งในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ วท.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.
- วิสิทธิ์ โรจนไพรวงศ์. การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ วท.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.
- ศิริบุรณ์ สายโกสม. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548.

- สมคิด บุตรสนม. การพยากรณ์ลักษณะมุ่งอนาคตโดยลักษณะชีวสังคมและระดับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส เขตการศึกษาที่ 12. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2541.
- สาวิตรี เต็งณฤทธิศิริ. ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- หทัยรัตน์ รุ่งธনীศักดิ์. การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษเขต 4. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- อำพวรรณ ไปรงจิต. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- Mischel W. Processes in the delay of gratification. In L. Berkowitz (ed.) *Advances in experimental social psychology*. Vol. 7. 250 – 254. New York : Academic Press, 1974.
- Nurmi,J.E. How do adolescents see their future? A review of the development of future orientation and planning. *Development Review*. 11(7) : 1-5, 1991.